

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
«Π.Μ.Σ. ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ»**

**6η Διεθνής Επιστημονική Διημερίδα
Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού**

**«Σκιώδες εκπαιδευτικό σύστημα:
Μοντέλα διαχείρισης των συνόρων της Εκπαιδευτικής Μονάδας
με τις δομές της εκπαιδευτικής αγοράς»**

**Παρασκευή 6 & Σάββατο 7 Ιουνίου 2014
Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων, Κτήριο «Κλεόβουλος»**

**Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Λ. Δημοκρατίας 1
ΡΟΔΟΣ**

«Π.Μ.Σ. ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ»
«Σκιώδες εκπαιδευτικό σύστημα: Μοντέλα διαχείρισης των συνόρων της Εκπαιδευτικής Μονάδας
με τις δομές της εκπαιδευτικής αγοράς», Ρόδος, 6-7 Ιουνίου 2014

Επιστημονική Επιτροπή

Προεδρείο: Καθηγητής Αναστάσιος Κοντάκος

Συμπρόεδρος: Καθηγητής Φραγκίσκος Καλαβάσης

Αντιπρόεδρος: Ελένη Θεοδωροπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πρόεδρος Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.

Μέλη:

Καθηγητής Καλαβάσης Φραγκίσκος, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Καθηγήτρια Καίλα Μαρία, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Καθηγητής Πολεμικός Νικήτας, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Καθηγητής Κοντάκος Αναστάσιος, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Καθηγητής Χατζηγεωργίου Ιωάννης, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Καθηγήτρια Δημητρακοπούλου Αγγελική, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Ξανθάκου Ποτίτσα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Θεοδωροπούλου Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Φεσάκης Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Σταμάτης Παναγιώτης, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Παπαβασιλείου Βασίλειος, Λέκτορας Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Σαΐτης Χρήστος, Ομ. Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Εθνικού & Καποδιστριακού Παν/μίου Αθηνών

Καθηγητής Μειμάρης Μιχάλης, Τμ. Επικοινωνίας και Μ.Μ.Ε., Εθνικού και Καποδιστριακού Παν/μίου Αθηνών

Καθηγητής Μπουζάκης Ιωσήφ, Π.Τ.Δ.Ε., Παν/μίου Πατρών

Καθηγητής Γκόβαρης Χρήστος, Π.Τ.Δ.Ε., Παν/μίου Θεσσαλίας

Ανδρεαδάκης Νικόλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Παν/μίου Κρήτης

Λιοναράκης Αντώνης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Ε.Α.Π.

Κέφης Βασίλειος, Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Παν/μίου

Λαμπρόπουλος Χαρίλαος, Επίκουρος Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Παν/μίου Πατρών

Μπαμπάλης Θωμάς, Επίκουρος Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Παν/μίου Αθηνών

Μούτσιος Ανδρέας, Δρ. διδασκων, εξωτερικός συνεργάτης Π.Μ.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Ράπτης Νικόλαος, Δρ. διδασκων, εξωτερικός συνεργάτης Π.Μ.Σ. Παν/μίου Αιγαίου

Μηνασής Ιωάννης, Δρ. Νομικός, διδασκων, εξωτερικός συνεργάτης Π.Μ.Σ. Παν/μίου Αιγαίου

Χλαπάνης Γεώργιος, Δρ. διδασκων, εξωτερικός συνεργάτης Π.Μ.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Οργανωτική Επιτροπή

Καθηγητής Αναστάσιος Κοντάκος
(πρόεδρος)

Καθηγήτρια Χρυσάνθη (γραμματεία)

Αγγελάκου Εξακουστή-Πετρούλα

Ακρίβου Ευαγγελία

Ανδριώτη Μαριάννα

Αργυρίου Μαρία

Βογιατζής Αναστάσιος

Γκουμπίλη Μαρία
Θεολόγος Χρήστος

Καμενίδου Νατάσα

Καντίνου Κατερίνα

Κρασσοπούλου Αλεξάνδρα

Κύρου Όλγα

Κωνσταντίνου Μαίρη

Μάζαρης Βασίλειος-Ισιδωρος

Πιννίκα Βασιλεία

Σέλληνα Χριστίνα

Τερζούδη Μαρία

Φραγκούλη Μαρία

Χαλιάσου Βικτωρία

Χαλιάσου Ευαγγελία

6η Διεθνής Επιστημονική Διημερίδα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
<http://www.pse.aegean.gr/pms-msaem>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑΣ 6 & 7 Ιουνίου 2014

Παρασκευή, 06/06/2014

16:00 - 17:00

Εγγραφές

17:00 - 17:30

Έναρξη - Χαιρετισμοί

1η Συνεδρία (17:30- 18:45)

Προεδρείο: Αναστάσιος Κοντάκος, Μιχάλης Μειμάρης

17:30- 18:00

Φραγκίσκος Καλαβάσης

Οι συν-ανταγωνιστικές σχέσεις μέσα και γύρω από τη σχολική μονάδα

18:00-18:45

Alain Bouvier

La forme scolaire du siècle dernier a-t-elle définitivement explosé ?
(Θρυμματίστηκε οριστικά η μορφή του σχολείου του προηγούμενου αιώνα;)

18:45-19:00

Διάλειμμα - Καφές

2η Συνεδρία (19:00-20:00)

Προεδρείο: Αναστάσιος Κοντάκος Φραγκίσκος Καλαβάσης

19:00-19:45

Mark Bray

Symbiosis which Complements, or Parasitism which Weakens? International Perspectives on Relationships between the Shadow Education and Schooling

19:45-20:00

Συζήτηση

20:00

Τέλος εργασιών

Σάββατο, 07/06/2014

9:30-10:00

Προσέλευση

3η Συνεδρία (09:30-11:15)

Προεδρείο: Φραγκίσκος Καλαβάσης, Χρήστος Σαϊτης

10:00-10:45

Jean-Baptiste Touchard

Education & Numérique comes out of the shadow

10:45- 11:15

Μιχάλης Μειμάρης

Η «συμπληρωματική διδασκαλία» μέσα από τις ψηφιακές αφηγήσεις των αποδεκτών της

11:15-11:30

Διάλειμμα - Καφές

4η Συνεδρία (11:30 - 13:30)

Προεδρείο: Αναστάσιος Κοντάκος, Φραγκίσκος Καλαβάσης

11:30-12:00

Παναγιώτης Ι. Σταμάτης

Σκιάδες εκπαιδευτικό σύστημα: Διερευνώντας απόψεις φοιτητών και εκπαιδευτικών για την παραπαιδεία στην Ελλάδα

12:00-12:30

Παναγιώτης Παπαγεωργάκης
Ευαγγελία Παπαδάτου,
Χρήστος Σαϊτης

Διερευνώντας τις δυνατότητες ανάπτυξης του κοινωνικού ρόλου του σχολείου σε περίοδο οικονομικής κρίσης: Ο Θεσμός του Κοινωνικού Φροντιστηρίου

12:30-13:00

Παρέμβαση φορέων εκπαιδευτικών (Ο.Λ.Μ.Ε., Δ.Ο.Ε. κ.α.)

13:00-13:30

Συζήτηση

...Συνέχεια στην επόμενη σελίδα

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Καθηγητής Ξραγκίσκος Καλαβάσης, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Παν/μίου Αιγαίου

«Οι συν-ανταγωνιστικές σχέσεις μέσα και γύρω από τη σχολική μονάδα.»

Είναι δύσκολο να συμπεριληφθεί σε ένα λειτουργικό συλλογισμό η διαχείριση των συνόρων ανάμεσα σε εσωτερικές λειτουργίες, ανάμεσα στις σχέσεις γύρω από μια σχολική μονάδα και ανάμεσα σε λειτουργίες και σε σχέσεις. Ακόμα πιο δύσκολο είναι να περιγραφούν αυτές οι σύνθετες σχέσεις μεταξύ ρητών, επίσημων, σιωπηρών και άτυπων διεργασιών και διαδικασιών, οι οποίες καθώς διεισδύουν οι μιν στις δε προκαλούν εναλλαγές ρόλων των πρωταγωνιστών και μετατοπίζουν τα σύνορα δημιουργώντας μια ευέλικτη και εύθραυστη συνοριακή ζώνη. Υπάρχει επομένως η ανάγκη για πιο δυναμικές και ευέλικτες θεωρίες για την περιγραφή της πολυπλοκότητας της σχολικής μονάδας, ως ενός οργανισμού στον οποίο το φαινόμενο της μάθησης προσπαθεί να εναρμονιστεί με τα κοινωνικά στερεότυπα και τις γραμμικές διατυπώσεις του διοικητικού καταμερισμού των αρμοδιοτήτων.

Επιστημολογικό εμπόδιο στην ανάπτυξη νέων θεωριών αποτελεί η στερεοτυπική αντίληψη για τη μάθηση ως ατομικής υπόθεσης σε αντίθεση με την αμφίσημη έννοια της μάθησης ως αναδυόμενης ιδιότητας ενός αλληλεπιδραστικού συστήματος με εσωτερικές διαδικασίες και εξωτερικές σχέσεις.

Παρόμοιου τύπου επιστημολογικά εμπόδια οδήγησαν στην κατασκευή των νέων επιστημονικών όρων όπως glocalization (που προκύπτει από την ταυτόχρονη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και της τοπικότητας) ή cooptation (που προκύπτει από την ταυτόχρονη διαδικασία του ανταγωνισμού και συνεργασίας), οι οποίοι δεν αντιστοιχούν απλά σε ενδιάμεσες έννοιες αλλά σε αναδυόμενες ιδιότητες αλληλένδετων και αλληλεπιδραστικών συστημάτων.

Σε αυτό το είδος των εννοιών οι δυσκολίες αφορούν τον προσδιορισμό της συνύπαρξης και της ταυτόχρονης αλληλο-διδασκαλίας των στόχων και των αξιακών αναφορών, των τυπικών διαδικασιών και των άτυπων διεργασιών, καθώς και την εναλλαγή των ρόλων μεταξύ τους.

Στο πλαίσιο της διεπιστημονικής θεωρίας της πολυπλοκότητας, αυτό το νέο είδος εννοιών μπορεί να μας βοηθήσει να περιγράψουμε τη διακυβέρνηση μιας σχολικής μονάδας, ώστε να είναι σε θέση να προσδιορίζει τα όρια και τις διασυνδέσεις με τις ανεπίσημες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στον περίγυρο

της και να διαχειρίζεται τους ταυτόχρονα αποκλίνοντες και συμπληρωματικούς ρόλους χωρίς να απορυθμίζει τον βασικό μαθησιακό προσανατολισμό του κοινωνικού και δημοκρατικού σχολείου.

Prof. Alain Bouvier, πρώην Πρύτανης και μέλος της Γαλλικού Ανώτατου Συμβουλίου Εκπαίδευσης, Διευθυντής της Revue internationale d'éducation de Sèvres

«La forme scolaire du siècle dernier a-t-elle définitivement explosé»
(«Θρυμματίστηκε οριστικά η μορφή του σχολείου του προηγούμενου αιώνα;»)
Des sociologues comme Guy Vincent ont décrit la « forme scolaire » des pays occidentaux héritée du XIXe siècle, inspirée des communautés religieuses et stabilisée tout au long du XXe siècle, au moins jusqu'à la fin des années 1990. En ce début de XXIe siècle, on assiste à ce qui semble être son explosion, même s'il en reste d'importantes traces et de solides vestiges : on construit encore, ici où là, des écoles inspirées de ce modèle. Pourtant, aux temps et lieux uniques d'enseignement - la salle de classe, fermée, au sein de laquelle tout se joue entre les élèves et leur maître - se substituent des temps et lieux multiples et ouverts d'apprentissages interactifs. Le temps de l'apprentissage formel, celui décidé par les pouvoirs publics, perd de son importance par rapport aux temps d'apprentissages non formels (non organisés, au gré des expériences de la vie, dont celles sur le Web) et informels (à travers des activités programmées en dehors des pouvoirs organisateurs de l'école). En France par exemple, le temps consacré au pré-scolaire (organisé souvent par des associations en liaison avec l'enseignement scolaire) et au parascolaire (conçu pour des usages individuels, à l'initiative des familles, en complément de l'enseignement) devient plus conséquent que celui du temps scolaire. « L'école de l'ombre », conceptualisée par Mark Bray, qui s'est d'abord développée en Asie, s'est étendue en Europe, notamment en France.

À travers les multiples réseaux et les différentes formes d'apprentissages proposées aux élèves, à l'école et en dehors, organisés ou pas, à travers la généralisation de l'emploi du numérique favorisant le nomadisme, l'école du marché, c'est-à-dire directement payée par les parents en plus des autres possibilités scolaires devient prépondérante. Elle se développe de plus en plus

«Π.Μ.Σ. ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ»

«Σκιώδεις εκπαιδευτικό σύστημα: Μοντέλα διαχείρισης των συνόρων της Εκπαιδευτικής Μονάδας με τις δομές της εκπαιδευτικής αγοράς», Ρόδος, 6-7 Ιουνίου 2014

6η Διεθνής Επιστημονική Δημερίδα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
<http://www.pse.aegean.gr/pms-msaem>

vite. Jusqu'où ira cette évolution qui échappe aux professionnels de l'éducation ? Qui veille à la qualité, à la cohérence, à la pertinence de ce patchwork qui est proposé ? Quel élève vise-t-il ? Pour former quel citoyen ? Il est temps, sans doute que les professionnels de l'éducation s'emparent de ce sujet, en espérant qu'il ne soit pas trop tard. Peut-on dessiner une nouvelle forme scolaire pour le XXIe siècle ou doit-on s'en remettre à la jungle éducative régulée par le marché ?

Prof. Mark Bray, Πανεπιστήμιο του Hong Kong, επικεφαλής της UNESCO στον τομέα της Συγκριτικής Εκπαίδευσης Διευθυντής του Κέντρου Μελετών της Συγκριτικής Εκπαίδευσης (CERC)
«Symbiosis which Complements, or Parasitism which Weakens? International Perspectives on Relationships between the Shadow Education and Schooling»

Around the world, recent decades have brought considerable expansion of the shadow education system of private supplementary tutoring. This tutoring is provided in a range of formats. Some is institutionalised, e.g. through frontistiria and comparable bodies, while some is provided informally by university students, teachers and others.

The phenomenon of shadow education has long been familiar in Greece, which is estimated to have the highest shadow education enrolment rate in Europe. However, neither in Greece nor in other countries has the phenomenon received adequate research attention.

This presentation will provide a comparative framework for understanding the nature and implications of shadow education in societies of different types. It will draw on examples from around the world, noting that shadow education has now become a global phenomenon. The presentation will especially focus on the relationships between the shadow education activities and schooling. In some contexts, shadow education is viewed as symbiotic and complementary to schooling; but in other contexts it is viewed as a parasite that weakens the schools.

These observations lead to questions for planners and managers of education systems. How can the positive dimensions be encouraged and the negative dimensions discouraged? Are forms of regulation desirable for the shadow

education sector, and if so what should be the structure and content of the regulations? Should schools be encouraged to collaborate with the shadow education sector, and if so how? Or should schools distance themselves from the shadow, and do their best to provide all the services needed and desired by societies so that shadow education is not necessary?

Jean-Baptiste Touchard, Directeur Général de TxtNet.com Directeur Technique de l'opération Education & Numérique
«Education & Numérique(E&Ns) shadow in the light»

In this talk, I would like to tell you about our analysis of the French landscape regarding « shadow » learning based on our experience with E&N project.

When I say we, I represent E&N, an association of :

- Teachers, some of which are Authors of Digital Learning Objects (DLOs) distributed over the Internet.
- Publishers, with a long experience in classical paper school textbooks publishing
- Web Applications designers and Digital Information producers.

We started this association about two years ago and presented our first prototype for the first time last year, here, in Rhodes.

We publicly launched our service in September 2013.

E&N service mainly consists of :

- An on-line DLO Authoring Tool, designed for simplicity of use, yet allowing the production of ambitious digital contents.
- A web site designed for the teachers and learners to get access to a selection of DLOs.
- A public catalogue of all the DLOs produced by the authors who decided to put them « on-line » under a Creative Commons Licence.
- A series of push tools such as a letter of information, a Twitter feed and various information relays, buzz pushers, ...

All the code is Open Source and the DLOs are published under a Creative Commons license. The access is free for the authors and for the learners. We have here a political statement considering that access to education should be free for everyone.

I will not talk here about our underlying business model, but will be very

happy to address this in our informal meetings with anyone interested about the financial aspects of our project.

To get back to our workshop concern, we see our initiative as a bottom-up initiative in the sense that French Ministry of National Education and more generally state administrations have no initiative in our project.

We are in the shadow, yet under the spotlights. Since last September :

- 500+ authors opened an account on the authoring platform,
- They created over 1 500 DLOs
- Downloaded about 60 000 times
- Over 12 000 people signed up to receive our push informations.

Our first school year is about to end and we begin to receive interesting phone calls of people wanting to know more about us.

Καθηγητής Μιχάλης Μειμάρης, Τμήμα Επικοινωνίας & Μ.Μ.Ε., Ε.Κ.Π.Α.
«Η 'συμπληρωματική διδασκαλία' μέσα από τις ψηφιακές αφηγήσεις των αποδεκτών της»

Στην εισήγηση, μετά από εισαγωγή στις δυνατότητες που διαθέτουν οι ψηφιακές αφηγήσεις σήμερα, παρουσιάζονται οι σχετικές με το φροντιστήριο και το ιδιαίτερο ψηφιακές ιστορίες φοιτητριών και φοιτητών διαφόρων Πανεπιστημιακών Τμημάτων. Έτσι, πέρα από τη θεωρία και τα στατιστικά στοιχεία, επιχειρείται μια «βιωματική» γνωριμία με το θέμα, μέσα από σε «πρώτο πρόσωπο» ψηφιακές αφηγήσεις.

Παναγιώτης Ι. Σταμάτης, Επίκουρος Καθηγητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Παν/μίου Αιγαίου

«Σκιώδες εκπαιδευτικό σύστημα: Διερευνώντας απόψεις φοιτητών και εκπαιδευτικών για την παραπαιδεία στην Ελλάδα»

Σε ποικίλες συζητήσεις μεταξύ γονέων, πανθομολογείται ότι η παραπαιδεία αποτελεί σύγχρονη μάστιγα οικονομικής αφαίμαξης της ελληνικής οικογένειας. Επίσης, λέγεται ότι η παραπαιδεία αναπτύσσεται εκμεταλλεόμενη τις αδυναμίες του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος, προκειμένου να δημιουργήσει δομές οι οποίες, συστηματικά και οργανωμένα, αναλαμβάνουν υποστηρικτικό ρόλο στην εκπαίδευση των μαθητών και την προετοιμασία τους ώστε να εισαχθούν με ασφάλεια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σημειώνοντας επιτυχίες στις

πανελλαδικές εξετάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, ιδρύονται και λειτουργούν νόμιμα φροντιστήρια ή οικοδιδασκαλεία καθώς και ιδιαίτερα μαθήματα, παράνομα ως επί το πλείστον. Η συμμετοχή των μαθητών, κυρίως της Γ' Λυκείου, στα σκιώδη αυτά παραεκπαιδευτικά συστήματα, τείνει να αποτελέσει σύγχρονη πραγματικότητα εξαιτίας ποικίλων αντιλήψεων και πρακτικών.

Στην παρούσα έρευνα εξετάζονται, με ημιδομημένες συνεντεύξεις, απόψεις φοιτητών και εκπαιδευτικών, αναφορικά με το φαινόμενο της παραπαιδείας στην Ελλάδα, κατά την τελευταία δεκαπενταετία και αναδεικνύονται στοιχεία για τις διαδικασίες, το χρόνο και τα ποσά που δαπανώνται για την ενίσχυση των συγκεκριμένων ιδιωτικών πρωτοβουλιών, οι οποίες συνδέονται με την ανάπτυξη μιας επιχειρηματικής, παραεκπαιδευτικής δραστηριότητας. Ανάλογες δραστηριότητες και ειδικά όσες λειτουργούν παράνομα, αποτελούν συχνά παράγοντες άθνησης της εγχώριας παραοικονομίας και φοροδιαφυγής καθώς και «οργανισμούς» εκμετάλλευσης γονέων, μαθητών και εκπαιδευτικών, παρά τη συμβολή τους σε επιτυχή μαθησιακά αποτελέσματα.

Παναγιώτης Παπαγεωργάκης, Δ/ντής Π.Ε. Κορινθίας, Δρ. Παν/μίου Αιγαίου
Ευαγγελία Παπαδάτου, Υποδιευθύντρια Σχολικής Μονάδας Π.Ε.
Χρήστος Σαΐτης, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
«Διερευνώντας τις δυνατότητες ανάπτυξης του κοινωνικού ρόλου του σχολείου σε περιόδους οικονομικής κρίσης: Ο Θεσμός του Κοινωνικού Φροντιστηρίου»

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η ανάπτυξη μιας χώρας δεν εξαρτάται μόνο από εμπράγματα αγαθά όπως είναι το έδαφος και το υπέδαφος αλλά και από την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα νέα κυρίως άτομα. Η εκπαίδευση οργανώνεται σε ιδιαίτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα σχολεία, τα οποία επιδιώκουν συγκεκριμένους στόχους. Μια σχολική μονάδα για να πραγματοποιήσει τους στόχους της πρέπει να λειτουργεί αποτελεσματικά. Και για να συμβεί αυτό πρέπει να διαθέτει, εκτός των άλλων, κατάλληλο διδακτικό προσωπικό, επαρκή οικονομική υποστήριξη καθώς και ικανή διοίκηση η οποία προγραμματίζει, διευθύνει και συντονίζει τις δραστηριότητες του συγκεκριμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον μας στον οικονομικό τομέα παρατηρούμε ότι η πολιτεία και γενικότερα η κοινωνία στηρίζει το σχολείο με παροχές και πόρους

όπως είναι οι υλικοτεχνικές υποδομές, το εκπαιδευτικό προσωπικό, βιβλία, προγράμματα κλπ. Σε περιόδους όμως οικονομικής κρίσης, όπως αυτή που βιώνει η χώρα μας την τελευταία πενταετία, το σχολείο καλείται να αναδείξει περισσότερο τον κοινωνικό του ρόλο, παρέχοντας στην κοινωνία αμφίδρομα γνώσεις και υπηρεσίες που εξ αντικειμένου στερείται η τελευταία λόγω της οικονομικής ύφεσης, η οποία ανεξαρτήτως αιτιολογίας πλήττει σε μεγαλύτερο βαθμό τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα. Παράλληλα από τους σκοπούς του, το σχολείο παρέχει αντισταθμιστική αγωγή αμβλύνοντας τις αναπόδραστα γνωστικές ανισότητες που προκύπτουν από τις ατομικές και κοινωνικές διαφορές των μαθητών και των οικογενειών τους.

Στην προοπτική αυτή από τη δεκαετία του '80 η ελληνική εκπαίδευση στις δύο πρώτες βαθμίδες είχε υιοθετήσει προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας για τις περιπτώσεις γνωστικά αδύναμων μαθητών. Ωστόσο τα προγράμματα αυτά, για πολλούς λόγους, φαίνεται πως δεν κατόρθωσαν να ανταποκριθούν στους σκοπούς για τους οποίους δημιουργήθηκαν. Στην παρούσα οικονομική κρίση, παράλληλα με το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, έχει αρχίσει να αναπτύσσεται ένα είδος εκπαίδευσης με τη μορφή των κοινωνικών φροντιστηρίων μέσα από την τοπική αυτοδιοίκηση στο πλαίσιο ανάπτυξης και προώθησης μια κοινωνικής πολιτικής προς του μαθητές της τοπικής κοινωνίας επιχειρώντας να καλύψει ένα πιθανό κενό του κοινωνικού ρόλου του σχολείου. Ειδικότερα τα προγράμματα αυτά εστιάζονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση λόγω αφενός της προοπτικής εισαγωγής των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κι αφετέρου στην έξοδο των νέων ατόμων στην αγορά εργασίας.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να διερευνήσει τις δυνατότητες ανάπτυξης του κοινωνικού ρόλου του σχολείου σε περιβάλλον οικονομικής κρίσης μέσα από παράλληλες δομές όπως είναι τα Κοινωνικά Φροντιστήρια.

Prof. Ora Kwo, The University of Hong Kong

«Students' Learning in Mainstream Schooling and Private Supplementary Tutoring: Implications for Teachers and Teacher Educators»

While increasing volumes of research are available on the scale and costs of private supplementary tutoring, less is known about its pedagogical dimensions. This paper reports on a study conducted in Hong Kong which has particularly high rates of private tutoring. It was found that 53.8% of

sampled Grade 9 students and 71.8% of sampled Grade 12 students were receiving supplementary tutoring. The paper begins with the quantitative picture solicited through questionnaires to a sample of students in Grades 9 and 12, and then turns to data from interviews.

The students who received tutoring were asked to compare their teachers and tutors, and to indicate what they sought from the tutors that they did not find in their schooling. The students who did not receive tutoring were also interviewed on their learning experiences without tutoring support. Especially pertinent to the paper were the patterns and ways in which students perceived learning with and without tutoring. The paper will lead to insights into teaching and teacher education,

The implications of this Hong Kong study are likely to resonate in many other parts of the world amidst processes of government-led reform, as well-intentioned top-down innovations may be subverted by conflicting expectations and the divergent agendas of students, teachers and tutors.

Prof. Dr. Theodor Rütter, Ordinarius emeritus of educational theory, University Stuttgart, Germany

«The shadow education system, the Über-Ich, and the conscience»

The shadow education system is explained here as socialisation non-méthodique, which means the not planned but nevertheless systematic influence of human society on its individuals, inducing to them that which Sigmund Freud called Über-Ich and Norbert Elias self-control-apparatus, or conscience. But our conscience, which Jean Jacques Rousseau characterized as our originalité naturelle and Immanuel Kant as our praktische Vernunft, is not the Über-Ich, but its antagonist. In contrary to shadow education, which is an induction - because it in-duces, in-duces the Über-Ich into the individuals, civilizing and equalizing them - socialisation méthodique as not only planned, but lightfull education is a true e-ducation because it educates, e-duces, e-duces the individual out of their collective Über-Ich forward or better to say back to their natural originality, that means, to their personal, personally free conscience, the antagonist to Über-Ich. So far the theory. On the contrary, the practice, the established educational system in our schools, is not enlightened, it is much more sophisticated than socratic, much more

shadow than light, because common practice induces Über-Ich much more than educing out of it. If this explication is right - what is to do? This question belongs to the necessary ethical discourse - not only about our schools, but in our schools.

**Καθηγητής Αναστάσιος Κοντάκος, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Παν/μίου Αιγαίου
«Σκιώδες Εκπαιδευτικό Σύστημα: Αμφισβήτηση ή Σκοπιμότητα; Δικαίωμα ή Αυθαιρεσία;»**

Ποια είναι η σκοπιμότητα, το νόημα και η χρησιμότητα ενός κατοπτρικού εκπαιδευτικού συστήματος; Ποιες ανάγκες της κοινωνίας και ποιες αντιλήψεις ευνοούν τη θέσμιση ενός σκιώδους εκπαιδευτικού συστήματος; Ποιες παραδοχές και ποιες καταστάσεις οδηγούν σε παραίτηση από το διαφωτιστικό αίτημα για ισότιμη εκπαίδευση ως κοινωνικό αγαθό; Ποια εμπόδια ορθώνονται ως προς την αυτοποίηση, αυτορρύθμιση, ανάπτυξη και εξέλιξη του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος; Η συστημική εντροπία του επίσημου σχολικού συστήματος παραπέμπει σε κοινωνική εγκατάλειψη του πυρηνικού νοήματος του σχολείου, το οποίο οφείλει να παρέχει ίσες μορφωτικές ευκαιρίες σε όλους και στην άδηλη αποδοχή του νέου παραδείγματος στην εκπαίδευση αλλά και στη γενικότερη λειτουργία της κοινωνίας. Για παράδειγμα, είναι αρκετά παράδοξο να μην επιλέγεται η ιδιωτική πρωτοβουλία στην εκπαίδευση αλλά αντίθετα, μια μη τυπική εκπαιδευτική πρακτική, συχνά μη θεσμική, η οποία αντλεί υλικούς και άυλους πόρους από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα διαταράσσοντας, με αυτό τον τρόπο, τη λειτουργία του και δαστρεβλώνοντας τις υπηρεσίες του για όλη την κοινωνία.